

ANIM: ò stranschia la tschinta

Anavant, ma an moda pi modesta

pb. ANiM è nia fundo igl 2017 scu instituziun per la fumaziun digl avigneir ainten la Regiun Alvra. Ins leva dar impuls positivs an direenziun economica, sociala e culturala. Adegna cun la voluntad da far or da mintga situaziun ensatge positiv. Igl davos taimp ègl sto pi quiet anturn ANiM.

Igls treis iniziants e realisaders dad AnIm èn stos Linda Netzer, Niki Wiese e Florian Wieser. Els eran ferm decidias da dar novs impuls e da muantar ensatge. Ins è s'affitto ainten la clavadeira von Peterelli agl Stradung 26 a Savognin.

Igls davos treis onns ègl do ainten la clavadeira arranschamaints ed occurrenzas da tottas sorts: luvratoris cun diversas gruppas e tar divers temas. Cun gliout fitg giovna, cun donnas, cun interessos pigl cant, cun represchentants dallas medias, cun turistichers, cun interessos dalla tecnica e cun represchentants digl art. ANiM ò standia or adegna duple las antennas ed ò savia nuar lioms, ò tschartgea pioniers ed ò fatg discussiuns alla meisa radonda. Ins ò experimanto, puschia curs per igl pass da vacanzas. È sa scuntro ainten otras vischnancas ed è s'interesso per ple u manc tot chegl tgi capeta ainten la regiun. Avant ed ossa. E noua tgi schea forsa anc potenzial critg.

Igl davos taimp ins ò betg santia ple tant dad ANiM. Franc er perveia da corona. Pero ossa è igl logo dad ANiM nia demonto dalla clava-

deira ed igl graficist artist Roland Oehler è s'installo cun igl sies biro ainten la clavadeira.

Nous vagn dumando siva tar Niki Wiese e Florian Wieser.

È ANiM betg ple ainten la clavadeira agl Stradung 26?

Niki Wiese e Florian Wieser: Na, nous ischan siva digl zarcladour «deliberos dad immobili-glias». Nous vagn via tar «ANiM sen tura», quants lis inspironts tgi dat, tgi dervan novas perspectivias e tgi igl è forsa migler schi nous giagn tar la gliout anstagl da spitgier tgi ella vigna tar nous. Nous ischan adegna cò per gliout tgi giaveischan en'oura da consultaziun cun nous. Nous discurrign sur da lour projects ed ideias an lour lis preferias u er or sen la prada.

Ma ègl do midadas structuralas tar ANiM?

Niki Wiese e Florian Wieser: Er chegl è veirgio alla fegn digl 2019 veva Linda sa decidia da sa focussar cumplagnamaintg sen la sia rolla da sviluppadra digl li ed è sorteida dall'unioni ANiM. Nous ans vagn angaschea an dus per cattar gliout da madema opiniun tgi colaboreschan cun sumiglianta motivaziun ved ena avertura e vitalisaziun dalla gronda e bela clavadeira. Siva d'en'emda d'exposiziun intensiva e cun blers discurs igl favrer - anc avant la freida da corona - ischans nias pertscherts tgi chella fegnoseira è anc gliunsch, gliunsch davent.

Midadas on per regla igls sies muteivs?

Niki Wiese e Florian Wieser: Per nous dus sulets tgi abitagn giu la bassa e vagn er anc unfants, tgesa ed ulterioura lavour, tanschevan las capacitas per en travagl conform agl spazi ed agls costs betg ple. Cò vainsa gia da decider cun mal agl cor da bandunar la clavadeira. Er vainsa savia far siva digls amprens dus onns ena clera bilantscha, quanta resonanza tgi vagn ansomma contanschia cun igl noss concept. Er chella bilantscha discurriva per ena adattaziun e per far nossa lavour an divers lis dalla val. Midadas e furmaziun digl avigneir on mai ena maioritat, surtot betg ena maioritat commerciala purtanta.

ANiM è veiramaintg partia cun gronda posasa cun igl project. Tge ò freno igls iniziants an lour elan?

Niki Wiese e Florian Wieser: Ea, nous ans vagn inamuro sen l'amprema igleida ainten la clavadeira, vagn antschat igl project sainza concept madeir e cun persvasiun intuitiva ed ischan dalunga saglias sen igl tren direct. Igl era ena part da nossa ideia da far scu amprens blers experimaints, pruar or blers formats, santeir la resonanza e svilupar igl profil durant las acziuns. Chegl ò betg simplifitgia la tgapientscha tar la populaziun. Nous vagn amprandia a canoscher blera fitg bunga gliout, tgi ans on retschet fitg cordial malgro igls blers avertimaints e cun igls quals nous vagn gia ouras da consultaziun e luvratoris intensivs e productivs. Blera gliout passava era angal siv'or. Pero per la grondezza dalla clavadeira vessigl duvro da tot duple, duple publicum, duple occurrenzas, duple antradas, duple resursas. Perchehl tgi igls costs da travagl eran ots, vainsa gia da reager. Mancanza da taimp e nignas vistas sen sustign finanziel, scu er nignas confermas liontas per en travagl communabel dalla clavadeira, on provotgia bler squitsch an diversas direenziuns. Cò lessans ossa ans quiettar en po e lascher pruir igl scherm samno. Nous savagn tots, tgi l'erva crescha betg pi spert schi tiragn ved ella.

Atgnamaintg ègl navot extraordinari tgi ins s'orientescha da nov siva ena fasa iniciala. An tge direenziun duessigl eir?

Niki Wiese e Florian Wieser: Nous puschagn venavant l'«oura da consultaziun». Schi ensatgi ò en'ideia, en project tgi boglia ainten el, en'ideia per en affar u precisar

Niki Wiese e Florian Wieser vottan bagn cuntinuar cun igl project dad ANiM, ma ston adattar la puschaida allas relaziuns midadas.

schiglio en intent e tschiffer curasch, alloura so chel u chella fixar cun nous en termin persunal sot www.anim.jetzt. Nous ans scuntragn alloura online u an en oter li inspiront ed adatto an Surses u an Val Alvra. En discours ancuraschont e cun grond effect so succeder dapertot. Impurtant è tgi el vigna fatg.

Pinavant purschaints siva da chesta premeveira an collaboraziun cun Aaron Wasescha e Stefan Graf da Savognin, Helmut Andres da Parsonz e Donato Stillhart dad Alvagni igl schinumno «Tüftellabor» per unfants e giuvenils. Siva las vacanzas da stad antschavain-sa cun en format online «Wisdom Circle», noua tgi nous ans barattagn regularmaintg cun interessos tar temas digl avigneir e noua tgi tgragn las relaziuns gio veivas.

Surses, la Regiun Alvra èn periferia. È la regiun spzialmaintg mengia pitschna per iniziier gronds projects?

Niki Wiese e Florian Wieser: Chegl fiss ena vercla mengia bungmartgeda. E chegl vez gio santia savens avonda. Chegl so neir rachinto uscheia anc 100 onns u tgi savagn screiver aturn l'istorgia. La differenza è angal chella: ins stò leir far chegl. Nous vagn antupo blera gliout tgi leva ensatge oter, stattan ainten la regiun ed èn activs ed on catto bunas veias da reuscheir ensatge. Nous cartagn aint igl art e la forza da pitschnas acziuns e digls projects pitschens. Midadas organisadas democratic sen camp elevo è ansomma angal pusseblas, schi la confidenza ainten midadas èn experimentadas ainten tgossas pitschnas. Chegl cundiziunescha en ager communabel tgi vign treno pac, cò e dapertot sen chest mond. Tgi dat cò igl basigns da recuperar, mossa cle-ramaintg la crisa da corona. I vala er da tga-peir, tgi blers pojects pitschens savessan d'eventar fermes. Chegl volva tar l'egn u l'oter igl maletg digl mond sen la testa. Chegl ins ò da tigneir or. Uscheia vo la midada da «sot anse». Uscheia neschan novas realitads.

Ad ANiM gevigl betg per furneir projects fit-tos, mabagn per neir cun ideias e dar impuls. È nia mengia pac dallas regiuns resp. dalla populaziun sezza?

Niki Wiese e Florian Wieser: Ea e na. I dat an Surses e Val Alvra bler spiert d'acziun. Igl carstgangs lessan betg angal esser passivs chegl tgi pertotga igl avigneir, mabagn piglier chel permangs e sa participar ved la furmaziun da chel. Nous giavischagn angal tgi la reit igls anfermescha e tgi els sa laschan sapientivmaintg tot igl taimp per la comunicaziun ed igl barat. Nous vagn scuvert ainfer dus onns blers tgi lavouran ve da midadas e dastgagn confermar tgi ANiM è betg innocent ved l'egna u l'otra da chellas. Nous ischan sainz'oter sen veia da success cun ANiM, er schi la demontascha dall'inscripziun dalla fassada è betg gist animonta. Nous

vasagn tscho e lò a midirar igl fretg da noua lavour.

Vottigl ossa deir tgi ins vot u stò redutgier l'antiera tgossa per egn u dus transmissiuns?

Niki Wiese e Florian Wieser: Ea, nous dagn ossa spazi per tgi saptga sa mussar an totta quietezza, tge tgi vign ansomma giavischia, noua tgi la vigour so sa svilupar e schi l'ideia dad ANiM sa derasa venavant. Igl pass decida la populaziun. Nous ischan angal en clic lontans dad en'oura da consultaziun. Persiva dainsa igls noss ancunaschaints 100%. Pertge navot ò mirito duple energieia da nous, tgi en curaschous pass da tschartger la discussiun per ena intenziun.

Tge vign a restar dad ANiM e tge vign eventualmaintg da nov vetiers?

Niki Wiese e Florian Wieser: Nous speragn da restar ainten igls cors dalla gliout tgi è sa barattada or cun nous e tgi rachintan anavant chegl per tgi las vuschs orientadas agl futur cattan er santour.

Da nov è tgi vagn antschet sen basa allas experienscha igl project «zukunf-bureau.org» e lessan integrar ANiM liaint. Cun chel format dall'oura da consultaziun scu purscheida principala èn chels biros posts per dumondas digl futur, carschias ainfer 9 meis cun blera prestaziun persunala scu er sustign d'ena fundaziun e digl Uffezi federal per igl svilup digl territori carschias ainten 50 lis cun 100 manaders ainten l'antiera Svizra. E nous carschign venavant mintg'emda, plaschevlamaintg surtot or sen la camapagna ed er sur cunfegn svizzer vers la Germania e l'Austria. Igl model ANiM fò scola.

Niki Wiese, Florian Wieser, tge giavischiez digl avigneir dad ANiM e tge digls indigens e tge digls giasts?

Niki Wiese e Florian Wieser: Nous ans giavischagn per ANiM e surtot per la poulaziun ena buna cultura da discussiun tgi anfermescha la gliout cun intents e plans e tgi igls discours vignan betg disqualifitgias scu baitem sainza senn avers igls «actours bler pi prezious». La perscrutaziun moderna digl tscharvi demossa, tgi la veia per novaziuns vign facilitada, duple tgi ins surpainsa las novaziuns e surtot tg'ins discorra da chellas. Perchegl giavischaints a Surses blera imaginaziun per novaziuns. Ager reflecto ò ena gronda plevallour. Nous ans giavischagn tgi ins è pertschert an Surses, tgi dat nous scu post per da chels discours. Igl èn las visiuns tgi deliberschan pir las forzas ed igl plascheir per novaziuns. Chegl tgi è da liquidar dasperas ins fogl era anc. Forza futura!

Angratzg per igl discours.

TELEVISION

RTR: Cuntrasts Far Svizzers

episoda 2

En tge mar passa l'En? Tge è la differenza tranter in referendum ed in iniziativa? Tge-nin è il pli grond lai en Svizra? Questas e sumegliantadas dumondas ston candidatas e candidats per il pass svizzer respunder durant l'audiziun. La seria «Far Svizzers» ha accumpagnà protagonistas e protagonistas da tut las quatter regiuns linguisticas tras l'entiera procedura da naturalisaziun. Ella mussa il cumbat per survegnir ils documents necessaris, l'emprender ordadora nums da politichers fin tar lur grond examen. La tensiun avant e durant l'audiziun avant las autoritads communalas è per blers strusch da supportar.

Episoda 2: La famiglia Corona-Cardoso aveva cumenzà gia il 2016 a rimnar ils documents necessaris per pudair lantschar la procedura da naturalisaziun. Lura ha ina nau-scha novitad dal medi franà tut d'in mument sin l'auto.

Data d'emissiun:

dumengia, ils 02-08-2020, 17:10 sin SRF1
mesemna, ils 05-08-2020, 07:40, 09:45 e las
13:00 sin SRF info
gievgia, ils 06-08-2020, 11:30 sin SRF info
sonda, ils 08-08-2020, 17:10 sin SRF1

Paolo Corona-Cardoso.